

Založila „Katoliška Bukvarna“. Tisk „Katoliške Tiskarne“. 16°, 140 strani. — Ta nabožna, pravlična knjižica je dobro došla vsem, ki radi poslušajo lepe nauke. Priporočamo jo kot krščansko vodilo k pobožnemu življenju našemu vernemu slovenskemu ljudstvu. Cena mehkovezani knjižici je 20 kr.

„**Nekoliko besedi**“ o ribarstvu na Kranjskem, kaj ga ovira in kako bi se dalo povzdigniti. Izdalo kranjsko ribarsko društvo. V Ljubljani. Svojina in založba kranjskega ribarskega društva. Natisnila Klein in Kovač. Ta knjižica obsega na 12 straneh polno lepih vnm na korist ribarstvu, katero je posebno v naših krajih zelo zanemarjeno. Ta spretni spis kaže, kako je razumno ribarstvo važna stvar v deželnem gospodarstvu. Kakor povsod, tako je tudi tukaj treba, da zložno delujejo vsi krogi, ribarji, oblastva, duhovščina in učiteljstvo, ako hočemo, da nam delo obrodi obilen sad. Pred očmi nam naj bode geslo avstrijskih ribarskih društev, ki slove:

„Množi in pospešuj,
Blížnjemu v blagoslov,
A stvarniku v čast!“

To zanimljivo knjižico priporočamo tudi še posebno slovenskemu učiteljstvu, katero na tem polji lahko veliko storí v prid naše domovine.

Prvo zborovanje

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ v Ljubljani dné 22. in 23. aprila 1889. l.

(Dalje.)

Učitelj g. Bogatec poroča o prihodnjem glasilu društvene „Zaveze“, in priporoča kot tako glasilo v Mariboru izhajajoči strokovni list „Popotnik“. Ta list zavzemal je pravo stališče napram Liechtensteinovemu šolskemu predlogu, je napredujočega duha, na zdravi podlagi uredovan in bode slovensko učiteljstvo gotovo dobro podpiral v duševnih in gmotnih vprašanjih. Da pa bode le jedno glasilo „Zaveze“ slovenskih učiteljskih društev, to je „Popotnik“, naj preneha izhajati „Učiteljski Tovariš“. Malo je slovenskih listov, kateri bi branili stališče učiteljev, zato jim treba posebnega lista za njihovo stanovsko obrambo, zato je neobhodno potrebno, da ima „Zaveza“ svoje lastno glasilo, zatorej predlaga, naj postane „Popotnik“, izhajajoč v Mariboru, organ „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“, naj odslej izhaja po trikrat na mesec, in, če je mogoče, naj preneha izhajati „Učiteljski Tovariš“.

Gosp. Andrej Praprotnik, urednik „Učiteljskega Tovariša“ izjavi, da je zaradi sloge pripravljen, takoj odložiti uredništvo „Uč. Tovariša“, a kaj pa poreče k temu založništvo, tega pa on tukaj ne more določevati.

Gosp. Grebenc izjavi, naj bode „Popotnik“ „Zavezni“ list, a zaradi tega pa ni treba, da preneha „Uč. Tov.“ Važnejše stvari naj se prijavljajo v „Popotniku“ kot društvenem glasilu, druge pa v obeh učiteljskih strokovnih listih.

Gosp. Romih misli, da bi se določitev o društvenem glasilu prepustila odboru, kateri naj skrbi za to, da določi najpripravnejši list.

Gosp. Vodopivec naglašá, da še le o novem letu gre razgovarjati se, kateri list naj bi imel biti glasilo in kateri naj bi nehal, v kolikor namreč more o tem odločevati zbor „Zaveze“.

Učitelj Čenčič meni, da „Učiteljski Tovariš“, ki je bil zmerom zvest národnim načelom, pač ne zaslučuje, da bi po več nego 28letnem delovanji bil danes pokopan po „Zavezi“ slovenskih učiteljskih društev.

Učitelj Skalovnik pravi, kar je bilo, je bilo, danes je treba skrbeti za prihodnost in odločiti se, bode li glasilo „Popotnik“, ali „Učiteljski Tovariš“, ali se oba lista združita. Kar je veljalo pred 80. leti začetkom devetnajstega stoletja, to pač danes več ve-

ljati ne more. (Občno odobravanje Živio! Živio!) Danes je treba popolnom natanko določiti, kateri list bode glasilo „Zaveze“, kako tedenco naj zastopa list, in tū se je treba v prvi vrsti ozirati le na doslej izišle liste, nikakor pa ne na osebe, ki so njihovi uredniki.

Gosp. Romih gorko priporoča, naj se izvoli „Popotnik“ za društveno glasilo.

Učitelj g. Fran Praprotnik (Štajersko) misli, naj bi se o tej zadevi pogovorilo v prijaznosti, in naj bi se odložilo do prihodnjega zborovanja, kateri list se določi kot glasilo „Zaveze“.

Učitelj g. Gabršček (z Goriškega) reče, da se bode program prihodnjemu glasilu „Zaveze“ določil še le jutri, ki bode on stavil v občnem zboru svoje predloge in se bodo isti v javnosti razglasili. — Pri glasovanji vzprejme se nasvèt, da ima biti „Popotnik“ društveno glasilo „Zaveze“.

Kar se tiče letnine predlaga g. Ribnikar, bi ostala stara.

Gosp. Gabršek (s Krškega) izjavlja, da bi „Pedagogičsko društvo“ nikakor ne zmagovalo za vse ude pristopnine za „Zavezo“, kajti v prvi vrsti je „Pedagogičnemu društvu“ smoter literarno delovanje in zato mu treba v prvi vrsti denarnih moči, katere z mnogim trudom vkup spravlja. Nekoliko pa bode „Pedagogično društvo“ prav rado odrajtovalo za nameme „Zaveze učiteljskih društev“, kakor je to običajno pri „Pedagogičnih društvih“ na Hrvatskem.

Gosp. Nerat nasvètuje, naj bi ostalo pri letnini, kakor je bilo sedaj, na kar se vzprejme predlog, da se določitev letnine prepusti novo izvoljenemu odboru, in se potem, ko se je določil glavni skupščini dnevni red, sklene zborovanje, ko je trajalo 3 ure. Zvečer so se zabavali učitelji pri igrah vojaške godbe in izbornem petji čitalničnih pevcev.

V 23. dan ob 10. uri dopoldne se je zbralo nad 100 učiteljev in tudi nekaj učiteljic k glavnemu zborovanju „Zaveze“ slovenskih učiteljev. — Predsedoval je podpredsednik g. Razinger; kot vladni zastopnik bil je navzoč deželni in magistratni svètnik g. Zamida; kot gostje župan g. Grasselli, deželni odbornik dr. Vošnjak in več profesorjev srednjih šol. Podpredsednik g. Razinger pozdravi zborovalce in naznani, da sta zborovanje počastila s svojo navzočnostjo gospoda: župan Grasselli in dr. Vošnjak, ud deželnega šolskega svèta kranjskega. (Živio! Slava!)

Župan Grasselli pozdravi zborovalce v imenu Ljubljanskega stolnega mesta, národnega središča slovenskega národa. Čestita potem zastopnikom učiteljskih društev, da so si ustvarili nov organ za svoj smoter „Zavezo slovenskih učiteljskih društev“, po katerem je upati, da bodo združeni dospeli do zaželjenega uspeha, kar posamičnim društvom ni bilo mogoče, ravna je se po gaslu presvetlega našega cesarja: „Viribus unitis!“ (Dobro, dobro!) Teška bode naloga društvu, posebno za slovenske učitelje, katerih je razmerno dosti manj ko drugih, a navdušeno delovanje mu je poročstvo, da bode tudi smoter „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ uspel do pravega smotra. Zato čestita društvu, želi mu vso srečo in božji blagoslov. (Dobro! Slava!)

Deželni odbornik dr. Vošnjak presrčno pozdravlja denašnje zborovanje. Jako ga je oveselilo, da se je za prvo zborovanje tega društva izbrala Ljubljana. (Živio!) Slovenci na Kranjskem, hvala Bogu, sicer ne čutijo več istega pritiska, kakor Slovenci sosednih dežel, kajti deželni odbor, deželni šolski svèt, ki se ima v prvi vrsti baviti s šolstvom, je v večini národen in národni udje teh zastopov storé vse, kar je v prid národnemu šolstvu. Težje je stališče národnih učiteljev tam, kjer so ti označeni zastopi v nasprotnih rokah. A ker je slovensko učiteljstvo v ogromni večini značajno in národno, vrši tudi tam svojo težavno nalogo in ni dvomití, da bodo njega nauki prešinili vso slovensko prebivalstvo in da se bode tudi v sosednjih slovenskih deželah obrnilo na bolje. Učiteljski stan je gotovo

jeden najvažnejših stanov v národu, posebno pa v sedanjem stoletji, v katerem je in mora biti pouk vsakemu članu národa pristopen ter ni več omejen le na boljše stanove kakor do še nedavno potekle dóbe. Zato pa tudi zahtevamo od učiteljev, da so zvesti sinovi svojega národa in da nam vzgajajo deco v národnem duhu. Gotovo je, da gmotno stanje učiteljev še ni tako, kakor bi ga vsak prijatelj učiteljskega stanu želel, a kakor se je na Kranjskem užé nekaj storilo, upati je, da se uslišijo opravičene prošnje, kajti kdor trka, temu se odprè. Z veseljem opazujemo, da se slovenski národ zlasti tudi kmetsko ljudstvo jako zanima za šolstvo in za napredek šolstva, da povsod zahtevajo kmetovalci sami novih šol in da velike žrtve prenašajo za nova šolska poslopja. To je znamenje, da je v najširše kroge prodrlo spoznanje, kolike važnosti je pouk, in da smo dospeli do tega, zasluga je našega národnega učiteljstva. (Dobro, dobro!) Národno učiteljstvo bodi povsod in zmirom vzor rodoljubja in naj vceplja naši mladini v srce, da so sinovi in hčerke slovenske in slovanske matere. (Burno odobravanje.) In če bodo imeli to pred očmi, potem bodo delovali na blagor svojemu slovenskemu národu, zato kliče govornik: „Bog živi slovensko národno učiteljstvo!“ (Živio-, Slavaklici. Burno odobravanje, ploskanje.)

Potem je predaval g. profesor Lavtar o „reformi računstva“. Jako zanimivo predavanje trajalo je skoro poldrugo uro in je izvabilo mej predavanjem in posebno h koncu občno odobravanje slušateljev. Brezdvomno bode g. profesor priobčil svojo razpravo v kakem strokovnjaškem listu, ki bode gotovo v veliko zanimanje vsega učiteljskega stanu. — Podpredsednik g. Razinger izrekel je g. profesorju Lavtarju na izvrstnem predavanji zahvalo zborovalcev. — Zbor z živioklici pritrdí.

Potem poroča g. Gabršček „o reformi osnovne šole“. Referat je bil jako obširen, večkrat je bil pa, ko se je zasukal na politično stran in hotel kritikovati našo dosedanjo ljudsko šolsko postavo, po vladnem zastopniku potom predsednika ustavljen. Kolikor je bilo torej po vladnem zastopniku dovoljeno govoriti, posnamemo po svojih beležkah utemeljevanje raznih predlogov, katere je stavil govornik. Rekel je, da prvo občno zborovanje „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ vrší se baš ob 20letnici, ko se je poklical v življenje nov šolski zakon. S tem pa, da so se slovenski učitelji zbrali v toli obilnem številu k zboru „Zaveze“, najdostojneje praznujejo to dvajsetletnico. Nova šola delovala je gotovo uspešno v občni napredek in da je ni bilo, gotovo bi slovenski učitelji ne zborovali danes v tako mnogobrojnem številu, in tudi družba svetega Mohora ne imela bi toliko prijateljev in čitateljev. Priznati se mora sicer, da sedanji šolski zakon ni tako popoln, da bi mu ne trebalo poprav in prenaredeb. V 20 letih pokazalo se je, da je marsikaj nezvršljivo, da se o teoriji sliši jako lepo, kar pa pri današnjih okolnostih ni mogoče zvršiti. V zadnjih 20 letih se je tudi ves ostali svet korenito izpremenil. Še le po mnogoletni izkušnji morejo se temeljito izpoznati napake ter nasvétovati potrebne izpremembe. Le na tak način bode tudi šolskemu zakonodajstvu možno doseči vrhunec popolnosti. Trije novi načrti šolskega zakona so užé predloženi, četrti se baje izdeluje. (Dalje prih.)

D o p i s i.

Z Dunaja. Predložen načrt o premeni šolskega zakona vzbuja zdaj v poslanskih in političnih krogih veliko zanimanje ter se razpravlja v vseh listih. Precej treba pa je povedati, da z njo niso kaj zadovoljni ni liberalci, ni klerikaleci. Ta načrt bi dosedanji veljavni zakon znatno premenil. Glavne premenbe pa bi bile naslednje. Število verskih ur v osnovni šoli določa deželni šolski svét v sporazumljenji s cerkvenimi oblastvi. Dosedaj veljavni zakon je velel, da določa število šolskih ur učni načrt. Za verski pouk skrbé cerkvena oblastva. V krajih, kjer